Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти

Кафедра економіки та соціально-поведінкових наук

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітній ступінь магістр
на тему:

«ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ ТА РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав: студент 2 курсу, 601 групи
Спеціальність: 051 Економіка
Освітня програма: Економіка
Цуркан Олексій Олександрович

Керівник: к. е. н., доцент
Ткачук С.П.

Рецензент: к. е. н., доцент
Бержанір І.А.

Умань – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ІМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ ЙОГО ЗАПОБІГАННЮ 6

1.1. Банкрутство підприємства: сутність та характеристика 6

1.2. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансово-економічного стану підприємства 16

1.3. Аналітичні ознаки зростання ризику загроз банкрутства підприємства 26

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ ЙОГО БАНКРУТСТВА 34

2.1. Організаційно - економічна характеристика ПП «Вектор+» 34

2.2. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства 40

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства 43

РОЗДІЛ ІІІ. СТРАТЕГІЯ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПРОТИДІЇ 53

3.1. Стратегії запобігання банкрутству підприємств 53

3.2. Санаційний аудит як засіб запобігання банкрутства підприємства 62

3.3. Шляхи вдосконалення системи запобігання та протидії банкрутства підприємства 70

ВИСНОВКИ 80

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 84

ВСТУП

Актуальність роботи. В зв’язку з переходом до економіки ринкового типу суб’єкту господарської діяльності потрібно постійно контролювати та підвищувати ефективність виробництва продукції та її конкурентоздатність на ринку, а також ефективність управління підприємством. На сучасному етапі підприємства самі повинні залучати ресурси, аналізувати та вирішувати як доцільно їх розмістити, самостійно здійснювати пошук своїх контрагентів для того, щоб компанія здійснювала свою діяльність без збоїв. Останні роки більшість компаній мають досить скрутне фінансове становище. На діяльність суб’єктів господарської діяльності мають вплив не лише зовнішні фактори, а й низька фінансова стійкість самої компанії. Саме зараз, через достатньо нестабільну (економічну та політичну) ситуацію в державі, дуже важливим, навіть основним завданням підприємств є забезпечити собі фінансову стійкість та працювати лише на підвищення її рівня, а також здійснювати постійну діагностику ймовірності банкрутства компанії. З огляду на це, тема «Оцінка ймовірності та розробка стратегії запобігання банкрутству підприємства» є дуже актуальною.

Банкрутство є закономірним явищем ринкової економіки – збиткові, неефективні та неплатоспроможні компанії припиняють свою діяльність.

Дуже часто компанії зазнають банкрутства у зв’язку з своєю неготовністю до спонтанних кризових явищ чи будь-яких інших змін у економіці. Окрім цього, як відомо, легше продіагностувати фінансовий стан та попередити виникнення банкрутства завчасно, ніж потім спостерігати за крахом компанії та вибиратись з фінансової ями, саме тому виникає необхідність стратегічного планування організації діяльності підприємства та постійного моніторингу його фінансового стану для попереднього визначення ймовірності банкрутства.

Саме тому, метою керівництва підприємства має бути орієнтація на збереження стабільного становища підприємства у кризових умовах,

застосування всіх можливих заходів щодо недопущення банкрутства і подолання кризових ситуацій.

Актуальність роботи полягає у тому, що за умов сучасного розвитку економіки, своєчасне прогнозування кризових явищ та формування відповідного механізму протидії їм є дуже важливим для підтримки ефективної діяльності підприємства. Застосування дієвого комплексу антикризових заходів дозволить підприємству зміцнити свої позиції на ринку та уникнути загрози банкрутства.

Питаннями діагностики ймовірності банкрутства та розробкою шляхів його запобігання займались такі вчені як: Е. Альтман, Р. Ліс, Г. Спрінгейт, Р. Таффлер, Г. Тішоу, І. Бланк, А. Бівер, О. Терещенко, Г. Кадиков, Р. Сайфуллін, Ж. Депалян, Фулмер, Чессер, Р. Фрай, В. Ковальов, А. Матвійчук, О. Пластун, Л. Ситник, Д. Дюран, В. Кривеженко, І. Маник, У. Тимошенко та інші.

Метою роботи є дослідити економічну сутність оцінки ймовірності банкрутства, проаналізувати та оцінити вірогідність банкрутства обраного авіаційного підприємства в сучасних умовах за впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Згідно з поставленою метою в роботі треба вирішити такі **завдання:**

- розглянути теоретичні засади оцінювання імовірності банкрутства підприємства та розробки стратегії його запобіганню;
- обґрунтувати рекомендацій щодо теоретичних основ банкрутства та удосконалення методичного забезпечення економічного аналізу діагностики банкротства;
- дослідити ознак ризику ймовірності банкрутства господарюючого суб’єкта та обґрунтування тенденцій їх розвитку за умов інтеграційних процесів;
- провести аналіз діяльності підприємства та оцінити ймовірність його банкрутства;
- проаналізувати джерел формування фінансових ресурсів підприємства
- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства;

- узагальнити стратегію і заходи антикризового управління, які здатні запобігти банкрутству підприємства;
- проаналізувати передумови виникнення санаційного аудиту як елементу антикризового управління;

Предметом дослідження виступають теоретичні й практичні аспекти оцінки ймовірності банкрутства ПП «Вектор+».

Об'єктом дослідження є проведення оцінки ймовірності банкрутства ПП «Вектор+»

Методи дослідження. При написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи та прийоми: аналіз та синтез, групування, порівняння, розрахунок абсолютних та відносних показників, коефіцієнтів фінансової стійкості, логічний метод (при формуванні висновків) і графічний метод.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Висновки, які містяться у роботі, можуть бути використані у процесі вдосконалення процесу запобігання банкрутству підприємства під час кризи.

Інформаційною базою для дослідження слугували наукові статті, дослідження, публікації, праці видатних економістів, що стосуються проблеми оцінки ймовірності банкрутства компаній, а також фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи зумовлена метою і завданнями дослідження, складається зі вступу, трьох розділів, що мають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменування). Дана кваліфікаційна робота магістра включає 9 рисунків та 19 таблиць. Загальний обсяг роботи - 89 сторінок.

ВИСНОВКИ

При написання магістерської роботи на тему «Оцінка ймовірності та розробка стратегії запобігання банкрутства підприємства» дозволило зробити наступні висновків.

При визначенні поняття та класифікації банкрутства підприємства з'ясовано, що єдиного підходу до трактування сутності поняття «банкрутство» у науковій літературі не існує. Кожен автор його трактує виходячи із об'єкта свого дослідження. Але, у загальному більшість із них використовують поняття неплатоспроможність та непогашення зобов'язань. Класифікують поняття банкрутства підприємства за такими ознаками як: ініціатор банкрутства, залежно від стану активів, залежно від дій певних осіб, залежно від результату, кримінальною ознакою, умисністю. Загальними видами банкрутства підприємства є реальне, технічне, навмисне, фіктивне.

Таким чином, банкрутство підприємства – це процес, пов'язаний із питанням, що має ще багато невивчених сторін. Існування великої кількості думок щодо визначення правильного трактування поняття «банкрутство» сприяє виникненню різних методів його діагностики. Також можна зробити висновок, що банкрутство має як позитивні, так і негативні наслідки для підприємств, тому доцільно постійно здійснювати моніторинг імовірності банкрутства підприємств, щоб уникнути негативних наслідків.

Проведений аналіз існуючих методичних підходів щодо визначення ймовірності банкрутства підприємств дозволив виокремити основні та найбільш інформативні показники, які найчастіше використовуються у розрахунках за дискримінантними моделями з метою виявлення кризового стану діяльності підприємства та попередження його банкрутства, а саме: чистий прибуток, власний капітал, дохід (виручка) від реалізації, активи, запозичений капітал. На основі аналізу переваг і недоліків методик ймовірності банкрутства запропоновано інтегрований показник ймовірності банкрутства, який враховує всі основні показники фінансово-майнового стану

підприємства, а його розрахунок дозволить своєчасно виявити загрозу ймовірності банкрутства.

При оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства було виявлено, що використання в аналітичних дослідження запропонованих ознак ризику та тенденцій за їх характеристиками, у розрізі показників фінансової звітності та фінансових коефіцієнтів дасть змогу: - вчасно виявити та обґрунтувати негативні тенденції зміни показників фінансової звітності, фінансових коефіцієнтів, пропорцій успішності; - оперативно виявити прояви недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності; - своєчасно розробити систему запобігання прояву ризику та мінімізувати їх негативний вплив за умов інтеграційних процесів.

Використання в практичній діяльності підприємства запропонованих ознак ризику банкрутства забезпечить достатню фінансову стійкість підприємства, гарантує тривалу та стійку платоспроможність господарюючого суб'єкта, підтримає оптимальний фінансовий стан підприємства, рівень його конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та економічної безпеки підприємства.

Головним видом економічної діяльності ПП «Вектор+» є будівництво житлових і нежитлових будівель.

У звітному 2022 році, хоча й підприємство було прибутковим, проте рівень його прибутковості дуже низький - 1,3 тис. грн., проти 223 тис. грн. у 2020 році, а рівень рентабельності від продажів склав лише - 0,1 % проти 2,3 % у базисному (2020 р.) Це найгірші показники за останні три роки, які не дають можливості забезпечити навіть просте відтворення. Така ж ситуація із рентабельністю активів та рентабельністю власного капіталу, рівень яких у 2022 році склав відповідно - 0,03 та 0,1 %, що значно нижче рівня 2020 року.

Аналіз фінансового стану приватного підприємства «Вектор+» вказує на нестабільність її діяльності. Проблемою є те, що доходи від діяльності підприємства щорічно зменшуються, що формує кризовий фінансовий стан

останнього.

Трансформація управління відповідно до бізнес-реалій XXI ст. зумовлює його адаптацію до більш динамічного середовища, де загрози інтегровані у можливості й інновації. Тому в умовах сучасного ділового клімату важливим завданням є посилення зв'язку між ризиками та стратегіями.

Узагальнено стратегію і заходи антикризового управління, які здатні запобігти банкрутству підприємства. Визначено Ризик глобальної пандемії, яка однаково впливає як на країни з ринком, що формується, так і на розвинені країни, створив безпрецедентне поле фінансової кризи, що завдає шкоди всім рівням національної кредитоспроможності в середньостроковій перспективі.

На ефективність проведення фінансового оздоровлення підприємств у кризовому стані впливає також суб'єктивний чинник - раціональний підхід керівництва до розробки такої стратегії діяльності та розвитку, що дозволила б досягти максимальних результатів за мінімальних ризиків.

Для управління підприємством, інтеграції принципів внутрішнього контролю та здійснення стратегічного планування доцільно використовувати інноваційну систему ERM, яка спрямована на задоволення зростаючих потреб численних зацікавлених сторін, допомагаючи забезпечити належний менеджмент.

Розробка та реалізація системного підходу до анти-кризового управління на підприємствах дозволяє керівництву оперативно відстежувати зміни середовища та вживати своєчасних заходів для запобігання банкрутству підприємства.

Розглянуто основні підходи до формування систем ефективного управління фінансовими потоками на підприємстві як інструмента стратегічних досліджень і важливого елемента фінансового управління. Визначено критерії оцінки ефективності функціонування систем управління

фінансовими потоками, вдосконалено організаційно-економічного механізму управління фінансовими потоками підприємства.

Зроблений аналіз передумови виникнення санаційного аудиту як елементу антикризового управління. Який виявив, що основне завдання економічного потенціалу в процесі гарантування економічної безпеки підприємства полягає в накопиченні достатньої величини і максимально ефективному використанні усіх ресурсів, що дозволило б нейтралізувати загрози з боку внутрішнього та зовнішнього середовища і гарантувати безпечне функціонування підприємства через підтримання його цілісності як виробничо-господарської системи. Найоптимальнішим є комплексний підхід до формування системи економічної безпеки підприємства, основу якої повинні складати власні внутрішні суб'єкти безпеки, тобто персонал підприємства, а відтак рівень безпеки залежить від організаційного потенціалу підприємства. його формування найсуттєвіше впливає на здатність підприємства протидіяти загрозам, знижувати рівень небезпеки, а отже, забезпечувати життєздатність і розвиток певного суб'єкта господарювання.

Виживання підприємства у кризових умовах залежить від своєчасного і правильного рішення керівництва, і якщо негативний вплив зовнішніх загроз для діяльності підприємства не завжди можна нейтралізувати, то шляхи виходу підприємства із кризи цілком і повністю покладені на керівництво і залежать від своєчасного реагування, вміння та знання, як запобігти подібним ситуаціям і не допустити банкрутства підприємства.